

De största riskerna i vårt län

En folder om det svenska krishanteringssystemet

Omslagsbild

Polisen har spärrat av efter en olycka.

Foto: Länsstyrelsen Jämtlands län, Thomas Jarnehill.

Utgiven av

Länsstyrelsen Jämtlands län

April 2018

Text

Jenna Norman och praktikant Maria Ståhle

Tryck

Länsstyrelsen Jämtlands län

Löpnummer

2018:17

Diarienummer

451-7242-2016

Publikationen kan laddas ner från Länsstyrelsens hemsida
lansstyrelsen.se/jamtland

Inledning

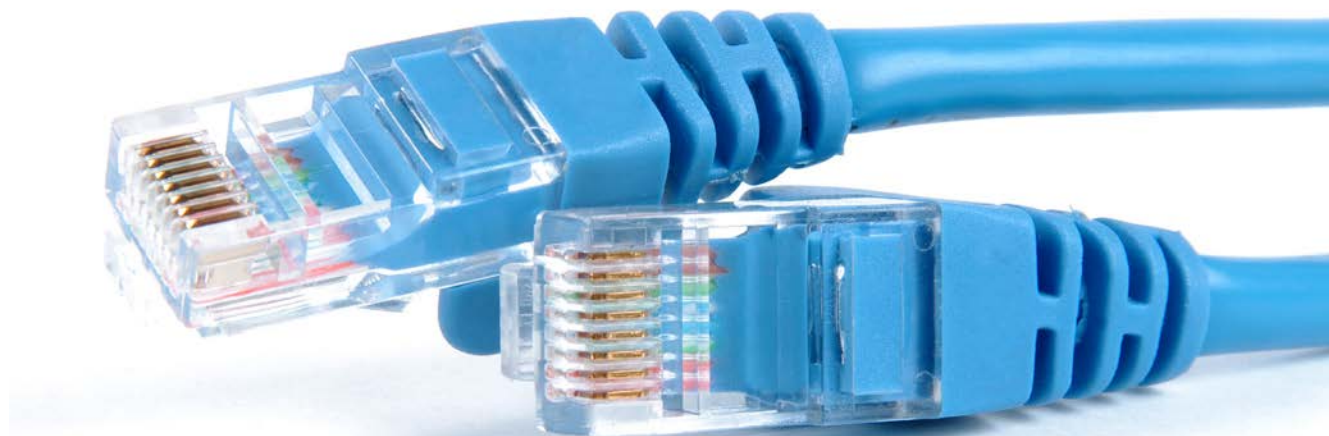
Vi lever i ett sårbart samhälle och i en tid med risker som inte känner några gränser. En kris är en händelse som drabbar många människor och stora delar av samhället. Händelsen avviker från det normala och innebär en allvarlig störning, eller överhängande risk för en allvarlig störning, i viktiga samhällsfunktioner och kräver därmed snabba åtgärder. Det kan till exempel vara händelser som översvämningar, långa elavbrott, teleavbrott, stora olyckor eller IT-incidenter.

Vad som orsakat en störning eller olycka spelar mindre roll. Det viktigaste är förmågan att både kunna motstå störningar och olyckor och att kunna hantera konsekvenserna av det som hänt.

Denna folder handlar om hur det svenska krishanteringssystemet är organiserat och fungerar, vilka som är de största hoten och riskerna i Jämtlands län samt vad du själv kan göra för att klara dig vid en större händelse.¹

Under 2016 sammanställdes rapporten "Regional risk- och sårbarhetsanalys 2016" av Länsstyrelsen i Jämtlands län, detta dokument baseras främst på denna rapport och riktar sig till medborgarna i Jämtlands län.

1 Länsstyrelsen i Jämtlands län, De största hoten och riskerna i vårt län. 2013.

Krishanteringssystemet

Det svenska krishanteringssystemet utgår från hur samhällets verksamheter fungerar under normala förhållanden. Systemet vilar på tre principer:

- » **Ansvarsprincipen** – Den som har ansvar för en viss verksamhet under normala förhållanden har motsvarande ansvar för verksamheten under en kris eller krig. Ansvarsprincipen innebär också ett ansvar för varje aktör att samverka med andra.
- » **Likhetsprincipen** – En verksamhets lokalisering och organisation ska så långt som det är möjligt vara samma både under normala förhållanden och under kris eller krig.
- » **Närhetsprincipen** – En kris ska hanteras där den inträffar av de som är närmast berörda och ansvariga.

Det är förmågan att hantera en kris på lokal nivå som utgör grunden för vår beredskap. Det innebär att innanför kommunens gränser har kommunen ansvaret. Om krisens påverkan sträcker sig utanför kommunens gränser så måste en samordning med andra ske.

I Sverige har kommunerna, länsstyrelserna och regeringen ett geografiskt områdesansvar. Det innebär bland annat att de vid en kris ska se till att samordningen fungerar mellan de inblandade aktörerna på lokal, regional respektive central nivå. En grundläggande princip är att varje organisation behåller sitt ansvar under en kris och att ingen annan tar över detta.

Det geografiska områdesansvaret innebär att det alltid ska finnas en aktör som är ansvarig för att de olika organisationer som är inblandade i krishanteringen inom ett visst geografiskt område är samordnade vid en kris.

Uppgiften ligger på lokal nivå hos kommunerna, på regional nivå hos länsstyrelsen och på nationell nivå hos regeringen.

Länsstyrelsens roll under en kris är att stödja alla samverkande myndigheter, organisationer och samhällsviktiga företag, och samordna våra insatser med deras. Om beredskapen höjs eller krig bryter ut ska vi leda och samordna all civil verksamhet i länet och samordna arbetet med den militära verksamheten.²

Att förutse och förebygga kriser

Att förutse och förebygga är grundläggande för ett gott säkerhets- och krisberedskapsarbete. För att samhället ska kunna klara av en kris är det viktigt att vi har god kunskap om de hot, risker och sårbarheter som kan påverka förmågan att fungera.

Enligt svensk lagstiftning om krisberedskap och höjd beredskap ska kommuner, länsstyrelser, landsting och andra myndigheter, vidta förberedelser för att skapa förmåga att hantera en kris och för att förebygga sårbarhet och motståndhot och risker.

En del i detta arbete är att de nämnda myndigheterna skall upprätta en risk- och sårbarhetsanalys om vilka händelser eller kriser som kan inträffa inom deras område.

Länsstyrelsens risk- och sårbarhetsanalys ska visa på och förebygga de risker och den sårbarhet som kan förekomma i länet, samt kommunicera det till medborgarna.

Länsstyrelsens roll under krig

Länsstyrelsens roll i egenskap av högsta civila totalförsvarsmyndighet handlar vid krig främst om att inom länet verka för att största möjliga försvarseffekt uppnås.

Länsstyrelsens uppgifter är bland annat:

- » samordna de civila försvarsåtgärderna,
- » verka för att försvarsansträngningarna bedrivs med en enhetlig inriktning hos civila myndigheter och andra civila organ samt,
- » i samråd med Försvarsmakten verka för att det civila och militära försvaret samordnas.
- » Länsstyrelsen ska verka för att länets tillgångar fördelas och utnyttjas så att försvarsansträngningarna främjas.

VMA – Viktigt Meddelande till Allmänheten

Det är ett varningssystem som används vid olyckor och allvarliga händelser. Det inkluderar information i radio och TV, och sirener utomhus. Numera kan sms med VMA komma att skickas ut till mobiler som vistas i det berörda området.

2 Ibid

Signalen i utomhuslarmet består av ljudstötar i sju sekunder med fjorton sekunders paus emellan. Utomhuslarmet testas regelbundet, en gång per kvartal.

Om du hör signalen ska du:

- » Gå inomhus
- » Stänga dörrar, fönster och ventilation
- » Lyssna på Sveriges Radios P4 eller se på TV
- » Du kan också få information via krisinformation.se eller genom att ringa 113 13. Undvik att ringa 112, utom vid akut fara!³

Klimatförändringar

Klimatet förändras och det ställer oss inför utmaningar. Vi behöver alla öka vår kunskap om samhällets sårbarhet och anpassa oss inför de konsekvenser förändringarna medför. Detta innebär andra krav på både ny och befintlig bebyggelse och infrastruktur.

Som en följd av klimatförändringen ser vi förändringar i vår naturmiljö som kommer att påverka såväl de ekologiska systemen som det mänskliga samhället.

I Jämtlands län kommer klimatförändringarna innebära 3–5 grader höjning av årsmedeltemperaturen.⁴

Det bidrar till en ökad risk för värmerelaterad ohälsa för människor och djur samt smittspridning via vatten och insekter. Klimatförändringarna kommer även innebära en ökning av nederbörd och snötäcket förväntas minska med 45–75 dagar.⁵

Detta i sin tur ökar belastningen på dammar, VA-system, vägar och broar.

Som privatperson och fastighetsägare är det bra att öka din kunskap kring ansvarsfördelning vid naturrelaterade risker som rör din egna fastighet. Detta kan till exempel innefatta risker som översvämning, ändrade vattenflöden, ras, skred och erosion.

Jämställdhetsaspekter

Kvinnor, män, flickor, pojkar och personer med olika etnicitet och funktionsförmågor uppfattar risker och kriser på olika sätt. Det innebär att det som utgör en risk eller kris för någon kanske en annan inte alls reagerar på. Det är därför viktigt att integrera jämlikhet och jämställdhet i krishanteringsarbetet.

3 Frågor och svar om VMA: www.msb.se/Insats-beredskap/Hantera-olyckor-kriser/VMA

4 Länsstyrelsen Jämtlands län, Framtidsklimat i Jämtlands län - enligt RCP-scenarier, 2015.

5 Ibid

Exempelvis så ska vår kriskommunikation vara inkluderande och målgruppsanpassad för att nå ut till så många olika människor som möjligt.

Samhällsviktig verksamhet som ska fungera vid en kris

Med samhällsviktig verksamhet menas den verksamhet utan vilken samhället skulle få svårt att fungera som vanligt. Skulle en störning i verksamheten inträffa kan detta leda till en allvarlig kris i samhället.

Samhällsviktiga verksamheter finns inom följande sektorer:

- » Energiförsörjning
- » Kommunalteknisk försörjning
- » Socialförsäkringar
- » Transporter
- » Livsmedel
- » Offentlig förvaltning – ledning
- » Handel och industri
- » Finansiella tjänster
- » Omsorg, hälso- och sjukvård
- » Information och kommunikation
- » Skydd och säkerhet

Uttekade risker i Jämtland

Nedan följer händelser som skulle kunna få svåra följder för samhället. Det handlar om olika risker som rör energi, kommunikation, dricksvatten, naturolyckor men även om sjukdomar och kemiska olyckor. Störningar i energiförsörjningen

Elförsörjningen är kritisk för att samhället ska fungera både under normala förhållanden och vid en svår påfrestning. De fullständiga konsekvenserna av ett omfattande och långvarigt elavbrott är omöjliga att förutsäga. Det man kan säga är att utan el stannar i princip hela landet och det får stora konsekvenser, inte minst för samhällsviktig verksamhet.

De flesta fel i elnäten på landsbygden är väderrelaterade. I tätorterna står grävsador, påkörda kabelskåp och skador från djur för de flesta fel. Väder och miljöpåverkan är totalt sett den största orsaken till att fel uppstår i överföringen av el i lokalnäten. För att minska sårbarheten på ledningsnätet har delar av det vädersäkrats. Vädersäkringen innebär att luftledningarna ersätts med ledningar nedgrävda i mark.

Klimatförändringar bidrar till att förstärka de vädermässiga förhållandena och medför en ökning av extremerna. Nästan hälften av avbrotten i elförsörjningen beror på väderrelaterade problem. Eftersom även annan

Foto: Johannes Polgiant

energiförsörjning till viss del är beroende av el, påverkas också den vid elavbrott.

Viktiga samhällsfunktioner som till exempel sjukvård, kommunikation, kommunalteknisk försörjning (bland annat vatten, avlopp och renhållning) och livsmedelsproduktion är till stora delar helt beroende av el.

Vilka problemen blir och deras omfattning beror bland annat på årstid, väderlek och vid vilken tid på dygnet som störningen inträffar. Redan efter tre till fyra timmar uppstår problem med till exempel mobiltelefoni, avloppssystem och annat som är försett med reservkraft i form av batteridrift. Vid elavbrott som varar längre än något dygn blir det problem exempelvis med värme, hushållsel, kommunikation, räddningstjänst, livsmedelsförsörjning, betalningsförmedling, transporter och drivmedel.

Störningar i elektroniska kommunikationer

Efter stormarna Dagmar 2011 och Ivar 2013 kan vi konstatera att elektroniska kommunikationer – framför allt mobiltelefonnätet – är sårbara.

Den elektroniska kommunikationen är en mycket viktig del av dagens samhälle, för privatpersoner, företag och olika typer av organisationer. I dag finns en förväntan på att

de elektroniska tjänsterna som vi använder ska fungera överallt och hela tiden, och att vår information är trygg och säker.⁶

En långvarig störning i kommunikationsförbindelserna i Jämtlands län skulle ha stora konsekvenser för både organisationer och medborgare om IT-infrastrukturen ligger nere under en längre tid.

Några exempel på konsekvenser är olika larmfunktioner, till exempel att trygghetslarm och automatiska brandlarm slutar att fungera, problem med att nå 112, svårt att få ut information till allmänhet och massmedier då tillgången till hemsidor blir begränsad, problem för system för el, vatten och avlopp.

Problem kan också uppstå med GPS vilket försvårar för exempelvis ledning av räddningsinsatser och för flygtrafiken. Tillgång till livsmedel och drivmedel påverkas när betalningsfunktionerna slutar att fungera.

6 Post- och telestyrelse (PTS), 2015 års risk- och sårbarhetsanalys för PTS och dess ansvarsområden, 2015.

Störningar i dricksvattenförsörjningen

Människan har ett grundläggande behov av dricksvatten av 3–5 liter per person och dygn. Utöver det behövs ytterligare vatten för att sköta hygien. Äldre och människor med olika funktionsförmågor hör till de mest utsatta vid ett avbrott i vattenförsörjningen.

Långvariga avbrott i VA-systemen kommer att innebära mycket stora krav på framförallt den kommunala verksamheten men även på polis, räddningstjänst och hälso- och sjukvård.

Ett avbrott i vattenförsörjning skulle kunna bero på till exempel långvarigt strömavbrott, översvämning, en förorening eller smitta i en vattentäkt. Utbrottet av cryptosporidium⁷ i Östersund 2010 är ett exempel på vad som kan hända vid en störning i vatten och avloppssystemet.

Vattenförsörjningen är i högsta grad väder- och klimatberoende. Kvaliteten på vattnet i Jämtland kan påverkas av förändrade temperaturer och extrem nederbörd.

⁷ Svensk definition: En art av parsitära protozoer som infekterar människor och husdjur. Oocystorna mäter fem mikrometer i diameter.

Kemiska händelser

Länet har inga tunga industrier som använder sig av större mängder kemikalier eller producenter av kemiska produkter, men däremot så är det mycket farligt gods på vägar och järnväg och skulle en transportolycka ske kan det påverka marken, luften och vattnet.

Orsakerna (riskkällorna) till att risken för spridning av farliga ämnen vid transport kan uppstå är flera och grundar sig på aktörsbundna eller icke aktörsbundna hot:

- » Trafikolycka
- » Tekniska fel, felaktig hantering och okunskap
- » Vägval och rastplatser
- » Väder och vind
- » Sabotage och brott.
- » Brand

Smittsamma sjukdomar – utbrott, epidemi och pandemi

När vi i dag tänker på smittsamma sjukdomar som är lands- eller världsomfattande är det oftast influensa vi tänker på. Det finns dock andra smittämnen, såväl bakterier som virus, som skulle kunna ge upphov till epidemier.

Spridningen av smittsamma biologiska ämnen kan vara naturlig, genom en olycka eller

avsiktlig genom terrorhandling. Sverige har inriktat en stor del av beredskapsarbetet inom detta område på att förhindra spridning av en pandemisk influensa.

Zoonoser och epizootier

Epizootisjukdomar kallas de smittsamma djursjukdomar som anses så allvarliga för djur och människor att det finns ett samhälleligt intresse av att hålla dem borta ur den svenska djurpopulationen. Zoonos är när en sjukdom sprids mellan djur och människa.

I Jämtland finns lantbruk med nötkreatur och hästar. Renskötsel och fiskodling är också stora näringar inom länet. Klimatförändringarna gör att ekosystem förändras och det kan i sin tur öka riskerna för nya sjukdomar.

Zoonoser orsakas av olika typer av smittämnen som virus, bakterier, svampar och parasiter.

Överföringen från djur till människa kan ske på olika sätt:

- » Bad- och dricksvatten
- » Via livsmedel, framför allt livsmedel av animaliskt ursprung till exempel salmonella.
- » Direkt kontakt med smittbärande djur.
- » Indirekt kontakt med smittbärande djur, till exempel insektsbett
- » Avsiktlig spridning, antagonistiska hot

Risikfaktorer för spridning av epizootier

- » Import av djur från tredje land
- » Införsel av djur inom EU
- » Insekter (vektorer)
- » Luftburen smitta
- » Djurprodukter och livsmedel
- » Indirekt smitta (exempelvis kläder, transporter)

Risker med nukleära och radiologiska ämnen

Av den orsaken att det finns gott om verksamheter som utnyttjar strålning, behövs en beredskap om en olycka skulle inträffa. Människan har sedan länge använt strålning i sin tjänst inom forskning, sjukvård och industri.

Strålningen kommer antingen från radioaktiva ämnen eller från apparater som alstrar strålning, till exempel röntgenapparater,.

Det finns inga kärntekniska anläggningar inom eller i närheten av Jämtlands län. Däremot skulle ett radioaktivt nedfall efter en olycka i en kärnteknisk anläggning på annan plats i Sverige eller utomlands kunna beröra hela eller delar av länet.

Översvämning och höga flöden

Jämtland har hittills varit förskonat från större naturolyckor. I länet finns flera av landets stora sjöar och älvar. Älvarna är till stora delar utnyttjade för vattenkraft och består därför av ett antal vattenmagasin. Även länets större sjöar ingår i de reglerade vattendragen.

Vid situationer med höga flöden har det visat sig att vattnet i älvarna beter sig som om det inte var reglerat. Dammarna utgör en risk i sig då ett haveri på någon av dammarna skulle kunna utgöra den största risken för översvämning.

Det kan finnas olika orsaker till översvämning, så som dammbrott, nederbörd och klimatförändringar. Klimatförändringarna gör att risken för översvämning ökar då den totala mängden nederbörd kommer att öka och även häftiga regn kommer öka.

Sverige har under de senaste åren drabbats av både större och mindre översvämningar i områden nära sjöar och vattendrag. Dessa översvämningar har resulterat i ekonomiska förluster, miljökonsekvenser och svåra skador på infrastruktur men framförallt störningar på viktiga samhällsfunktioner.

Dammhaveri

Jämtlands län genomkorsas av fyra av Sveriges stora kraftverksälvar – Ångermanälven, Indalsälven, Ljungan och Ljusnan. I dessa älvar finns ett antal dammar som skulle ge en stor påverkan på samhället om de havererar.

De väntade förändringarna i nederbörd och avrinning i Jämtlands län kommer att öka belastningen på dammarna i länet. Konsekvenser vid ett eventuellt dammhaveri blir olika beroende på vilken damm det är som havererar.

Om någon av de största dammarna skulle haverera kommer även alla nedströmsliggande dammar haverera liknande en dominoeffekt detta skulle innebära en nationell kris och människor riskerar att mista livet.

Att krisen blir så stor beror på att samhällsviktiga verksamheter exempelvis elförsörjning och elektroniska kommunikationsvägar kommer att drabbas, men även mer direkta kommunikationsvägar då vägbroar och järnvägsbroar riskerar att haverera till följd av översvämningen. Miljön riskerar att drabbas då flera gamla förorenade industriområden ligger längs med vattendragen, detta kan leda till mycket långvarig miljöpåverkan för vattenförsörjningen.

Foto: Johannes Poignant

Ras och skred

Landskapet förändras ständigt. Naturkrafterna strävar efter att utjämna slänter till planare ytor. Vattendragen gräver sig allt djupare ner i jorden. Slänter mot vattendragen blir högre och instabilare. När påfrestningen i jorden blir för stor inträffar ett ras eller skred och sluttningen jämnas ut. Säker mark kan därför med tiden bli osäker. Skred och ras är i första hand en följd av naturliga erosionsprocesser.

Utvecklingen kan dock påverkas av människans handlingar. Klimatförändringen leder till ökad nederbörd och kortare period med tjäle, vilket leder till ökad risk för skred i mark som är mättad med vatten. Det är vanligt med skred och ras i samband med snösmältning och tjällossning och under perioder med mycket regn.

Omfattande skogsbrand

En skogsbrand är av regional betydelse om omfattningen berör flera kommuner eller att den får konsekvenser som berör flera delar av samhället. Insatserna kan vara mycket personalkrävande. Desto större yta som berörs desto mer personal behövs för arbetet.

Skogsbrandsläckning utsätter dem som deltar i släckningsarbetet för risker när de andas in rök. Skogsbranden utsätter även byggnader och anläggningar för risker.

Orsakerna till att skogsbrand kan uppstå är flera och grundar sig på aktörsbundna eller icke aktörsbundna hot:

- » gnistbildning
- » felaktig hantering
- » väder
- » sabotage och brott

Omfattande störning inom transporter

Jämtlands län är landets tredje största län sett till ytan. Denna förutsättning gör Jämtland till ett mycket transportberoende län. Vägar och järnvägar måste tåla klimatets variationer.

Här måste man ta hänsyn till ändrade risker för ras och skred, förändrade tjäle- och grundvattenförhållanden, samt att trummor och broar måste kunna släppa igenom tillräckligt med vatten under extrema förhållanden.

Kraftigare temperaturextremer tär på vägar och räls. Underhållet av väg- och bannätet påverkas också av hur fördelningen mellan regn och snö ändras under den kalla årstiden.

Större olyckor

Länet är stort och glest befolkat. Från Östersund till de mest avlägsna tätorterna är avståndet närmare 30 mil. Länet domineras av skogsnäring, jordbruk och turism. Genom länet rinner Ljusnan, Ljungan, Indalsälven och biflöden till Ångermanälven. Samtliga används för vattenkraft.

Genom länet går flera stora vägar. Järnvägstransporter berör länet när det gäller Inlandsbanan, Storlienbanan och Norra Stambanan. I Sveg och Östersund finns flygplatser med passagerartrafik.

Vintertid kommer många turister till våra fjäll vilket medför omfattande transporter med flyg, buss, järnväg och bil. Framför allt är det stundtals mycket trafik i samband med jul och nyår, sport- och påsklov. Dessa transporter sker ofta under svåra vägförhållanden med snö och halka.

Årligen inträffar något eller några laviner som gjort att människor skadats. Varje sommar genomförs Storsjöran som samlar cirka 55 000 besökande under festivaldagarna. En olycka med många skadade i samband med Storsjöran skulle ställa samhället på svåra prov bland annat med tanke på det informationsbehov som uppstår och på omhändertagande av skadade, anhöriga med flera.

Sociala risker

Med sociala risker menas oönskade händelser eller beteenden som har sitt ursprung i människors sociala förhållanden. En social risk kan till exempel vara olika konflikter, bidragsberoende, segregation, droger och kriminalitet.

Dessa risker kan påverka olika skyddsvärda områden så som samhällsvärden, försörjning och hälsa.⁸

⁸ Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Sociala risker, civilsamhällets omvandling och strategisk riskhantering – slutsatser från ett forskningsprojekt, 2015

Vad kan du själv göra?

Vid en kris eller samhällsstörning ligger mycket av ansvaret på dig själv eftersom samhällets service inte fungerar som vi är vana vid. Resurserna måste då först gå till de mest utsatta.

Hur kan du förbereda dig för att klara dig själv i åtminstone 72 timmar? Tre dygn är vad vi som medborgare får räkna med att det tar innan samhället kan hjälpa oss som individer, men det är förstås bra om vi har möjlighet att klara oss själva längre än så om det skulle behövas.

Det bästa är att vara förberedd innan något händer, det ger dig trygghet att veta att du kommer klara dig själv tills du får hjälp. De viktigaste sakerna att tänka på är rent vatten, mat, värme och information. Tänk på att i förväg ha packat en krislåda som du vet var du har och kan hitta även i mörkret. Nedan följer tips på vad du behöver packa i din krislåda, men se till att anpassa den till just dina och din familjs förutsättningar och glöm inte bort särskilda behov som till exempel mediciner.

Vatten

Rent vatten är det viktigaste, viktigare än mat, så det är det första du ska se till att ordna. Misstänker du att vattnet kan innehålla bakterier är det viktigt att koka det, och det ska vara rejäla bubblor, då dör bakterierna. Människan behöver 3–5 liter vatten per person och dygn

de första dagarna, sedan ökar behovet. Glöm inte heller bort att eventuella husdjur också behöver vatten.

Om det är strömavbrott slutar vattnet till slut att pumpas runt och då är det bra om du är förberedd med vatten i dunkar, som du tappat upp i förväg och förvarat svalt och mörkt. Du kan även lagra vatten i flaskor och lägga i frysen, dessa fungerar då som kylklampar vid eventuellt strömavbrott.

Om det blir långvarig vattenbrist kan din kommun ställa ut vattentankar där du kan fylla på ditt vatten.

Mat

Samhället är beroende av matleveranser till butikerna, men det är viktigt att du själv är förberedd och har ett lager av till exempel följande hemma:

- » Hårt bröd och pålägg på tub
- » Russin och nötter
- » Olika konserver så som färdigkokta bönor, krossade tomater, olika soppor
- » Pulvermos och andra torkade matvaror
- » Havregryn
- » Pasta
- » Mat till husdjur
- » Kontanter – utan el kan du inte betala med kort i affären

Tänk på att du utan el inte kan använda din elspis, utan behöver ha ett spritkök (med bränsle!) eller utomhusgrill att tillaga maten på. När det gäller spritköket kan du använda detta inomhus, men tänk på att inte göra det under fläkten eller köksskåp på grund av brandrisken.

Slutligen – hjälps åt med de personer som finns runtomkring dig, samla dina grannar och resurser så klarar ni er bättre!

Värme

Vid ett långvarigt strömavbrott kan det bli kallt i din bostad och om du fryser fungerar både kroppen och hjärnan sämre.

Förbered dig därför genom att ha lagt ner följande i din krislåda:

- » Varma kläder: tjocka tröjor, vantar, mössor
- » Sovsäckar
- » Filtar som också kan sättas upp för fönstren för att hålla värmen inne
- » Ljus: både stearinljus och värmeljus, tänk dock på att inte ha dem tända för nära varandra eller nära något brännbart. Släck dem när ni ska sova. Glöm inte att packa ner tändstickor
- » Ficklampa med extra batterier
- » Vistas gärna flera personer i samma rum, våra kroppar alstrar värme

Kommunikation

De flesta av oss har en mobiltelefon, och denna behöver förstås vara laddad för att kunna användas. En bra sak att ha hemma är ett externt batteri eller en vevladdare som du kan ansluta via USB. Det är bra att ha viktiga telefonnummer nedskrivna. En batteridrivnen radio är också väldigt användbar, eftersom viktig information till allmänheten sänds via Sveriges Radio och lokala kanaler.

Glöm då inte bort extra batterier till den.

- » Externt batteri till mobilen eller vevladdare, alternativt solcellsladdare
- » Batteridrivnen radio
- » Nedskriven lista med viktiga telefonnummer⁹

9 Kampanjmaterial från filmer för krisberedskapsveckan 2017: www.msb.se/förebyggande/krisberedskap

Foto: Mostphotos.com

Länsstyrelsen Jämtlands län

Postadress: 831 86 Östersund
Besöksadress: Residensgränd 7
Telefon: 010-225 30 00
jamtland@lansstyrelsen.se
lansstyrelsen.se/jamtland